

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL R. Ž. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. birželio 8 d. Nr. 242-205
Vilnius

Lietuvos bankas gavo R. Ž. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2014 m. sausio 8 d. – 2015 m. sausio 7 d. laikotarpiui tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta įprastinė transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis (toliau – įprastinė draudimo sutartis), kuria buvo apdrausta transporto priemonės „Peugeot 307“ valdytojų civilinė atsakomybė. Įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunktyje nustatyta, kad draudimo rizika įvertinta, draudimo įmoka apskaičiuota, atsižvelgiant į tai, kad „transporto priemonė draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu nebus naudojama asmens, neturinčio 2 metų stažo, mokymui vairuoti, policijos, greitosios pagalbos ar gaisrinei tarnybai, saugos paslaugoms teikti, mokamų keleivių ar pavojingų krovinių pervežimui, Ispanijos Karalystėje, Airijoje, Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje, Norvegijos Karalystėje.“ Jei įvertinta draudimo rizika padidėja dėl draudėjo ar apdraustojo veiksmų, raštiškas pranešimas draudikui apie tai turi būti pateiktas ne vėliau, nei ji padidėja.

2014 m. balandžio 7 d. Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje dėl transporto priemonės „Peugeot 307“ valdytojos kaltės įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo sugadinta transporto priemonė „Honda CR-V“ ir padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens sveikatai. Draudikas išmokėjo dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą atlyginančią draudimo išmoką ir, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 22 straipsnio 2 dalimi, dėl draudėjo draudimo sutartyje nustatytų pareigų nevykdymo 2015 m. kovo 4 d. pareiškėjui pateikė reikalavimą grąžinti 50 procentų išmokėtos draudimo išmokos sumos, t. y. 3 704,43 Eur. Draudikas, apskaičiuodamas reikalaujamos grąžinti draudimo išmokos dalį, rėmėsi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 62.2 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad, jeigu draudėjas nevykdė ar netinkamai vykdė draudimo sutartyje nustatytas pareigas, atsakingas draudikas turi teisę reikalauti, kad draudėjas grąžintų iki 50 procentų išmokėtos draudimo išmokos, jeigu draudimo sutarties galiojimo metu padidėjus sutartyje numatytai draudimo rizikai (pasikeitus aplinkybėms, turinčioms įtakos draudimo įmokos dydžiui) draudėjas ar jo atstovas apie tai neinformavo atsakingo draudiko draudimo sutartyje nustatyta tvarka.

2015 m. balandžio 8 d. pareiškėjas pateikė prašymą sumažinti reikalaujamą grąžinti išmokėtos draudimo išmokos dalį. Atsižvelgiant į pareiškėjo prašymą, draudiko reikalaujama grąžinti draudimo išmokos dalis buvo sumažinta iki 2 963,52 Eur, nustatant, kad pareiškėjas turi grąžinti 40 procentų išmokėtos draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą. 2016 m. vasario 27 d. pareiškėjas draudikui sumokėjo 2 963,52

Eur.

2015 m. lapkričio 11 d. draudikas pareiškėjui pateikė reikalavimą grąžinti 40 procentų dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio išmokėtos neturtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos, tai sudaro 2 274, 05 Eur.

Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo nurodė, kad draudiko reikalavimas grąžinti 40 procentų išmokėtų draudimo išmokų, atlyginančių dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę ir neturtinę žalą, yra nepagrįstas. Pareiškėjas nurodė, kad sudarant įprastinę draudimo sutartį draudimo tarpininkui buvo nurodyta, kad transporto priemonė „Peugeot 307“ bus naudojama Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje. Atsižvelgiant į tai, sudarius įprastinę draudimo sutartį, buvo išduotas tarptautinis transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo liudijimas (žalioji kortelė), pagal kurį draudimo sutartimi teikiama draudimo apsauga galiojo ir Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje.

Pareiškėjas teigė, kad, 2015 m. kovo 4 d. gavęs draudiko pateiktą atgręžtinį reikalavimą ir neįsigilinęs į savo, kaip apdraustojo, teises, 2015 m. balandžio 13 d. su draudiku sudarė susitarimą, kuriuo įsipareigojo grąžinti draudikui 40 procentų draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą. Pareiškėjas nurodė, kad 2015 m. lapkričio 12 d. buvo gautas draudiko 2015 m. lapkričio 11 d. raštas, kuriuo papildomai reikalaujama grąžinti dalį išmokėtos draudimo išmokos, atlyginančios neturtinę žalą. Pareiškėjas pabrėžė, kad draudiko pateikti reikalavimai dėl dalies draudimo išmokų, atlyginančių dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę ir neturtinę žalą, grąžinimo prieštarauja transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo liudijimo (žaliosios kortelės) 8 punktui ir ši aplinkybė yra pagrindas pripažinti pareiškėjui pateiktą atgręžtinį reikalavimą nepagrįstu.

Pareiškėjas kreipimesi dėl ginčo nagrinėjimo taip pat nurodė, kad įprastinės draudimo sutarties duomenų teisingumas nėra patvirtintas pareiškėjo parašu, o tai reiškia, kad sudarant sutartį pareiškėjas nebuvo supažindintas su sutarties 1.6 papunktyje įtvirtinta individualia sąlyga, nustatančia apribojimus apdraustą transporto priemonę naudoti šioje draudimo sutarties sąlygoje išvardytose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas teigė negalėjęs protingai tikėtis būsiant įprastinėje draudimo sutartyje nustatytos 1.6 papunkčio sąlygos, todėl ji yra negaliojanti, nes netikėta (siurprizinė).

Pareiškėjas taip pat remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 29 d. nutartimi, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-7-334-687/2015, kurioje kasacinis teismas konstatavo, kad draudimo sutarties sąlyga, nustatanti, kad transporto priemonės naudojimas už Lietuvos Respublikos ribų yra draudimo riziką didinanti aplinkybė, apie kurią reikia papildomai pranešti, prieštarauja TPVCAPDĮ 10 straipsnio 1 dalies nuostatai. Remdamasis suformuota teismų praktika, pareiškėjas nurodė, kad TPVCPDĮ 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtintai nuostatai prieštaraujanti įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlyga pareiškėjui neturi būti taikoma.

Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką papildomai pažymėjo, kad 2014 m. balandžio 7 d. eismo įvykio metu buvo padaryti nedideli transporto priemonės „Honda CR-V“ sugadinimai (ibrėžtas automobilio buferis), be to, įvykus eismo įvykiui, nebuvo užfiksuota žalos asmeniui padarymo aplinkybių. Pareiškėjas nurodė, kad draudikas jo neinformavo apie 2014 m. balandžio 7 d. eismo įvykio administravimo eigą ir žalos dydžio nustatymo aplinkybes. Pareiškėjo teigimu, nagrinėjamu atveju ir paties draudiko aplaidus ir nerūpestingas elgesys (nesigilinta į 2014 m. balandžio 7 d. eismo įvykio aplinkybes, pareiškėjas laiku nebuvo informuotas apie 2014 m. balandžio 7 d. įvykio administravimo eigą) galėjo lemti nustatytus nepagrįstai didelius nuostolius dėl mažareikšmės eismo įvykio metu padarytos žalos.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad draudikas nepaaiškino, koku pagrindu pateikė reikalavimą pareiškėjui grąžinti būtent 40 procentų draudimo išmokų, atlyginančių dėl 2014 m. balandžio 7 d. eismo įvykių padarytą turtinę ir neturtinę žalą.

Remdamasis kreipimesi dėl ginčo nagrinėjimo nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui grąžinti pareiškėjo sumokėtą draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą, dalį ir panaikinti 2015 m. lapkričio 11 d. raštu pateiktą reikalavimą grąžinti 40 procentų išmokėtos draudimo išmokos,

atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą neturtinę žalą.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, kad pareiškėjas nepagrįstai teigia negalėjęs protingai tikėtis būsiant įprastinėje draudimo sutartyje įtvirtintos 1.6 papunktyje nustatytos draudimo sutarties sąlygos. Draudiko teigimu, faktą, kad įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlyga pareiškėjui buvo žinoma, pagrindžia tai, kad pareiškėjas kreipėsi dėl reikalaujamos grąžinti draudimo išmokos dalies sumažinimo, dėl reikalaujamos sumos grąžinimo tvarkos nustatymo, taip pat tai, kad pareiškėjas vykdė reikalavimą grąžinti dalį išmokėtos draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2017 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą. Draudiko teigimu, šios aplinkybės taip pat patvirtina, kad pareiškėjas buvo susipažinęs su draudimo rizikos padidėjimą nustatančiu teisiniu reguliavimu.

Draudikas taip pat teigė, kad pareiškėjas, sudarydamas įprastinę draudimo sutartį, draudimo tarpininkui, tarpininkavusiam sudarant šią sutartį, suteikė ikisutartinę informaciją, kad jauniausio transporto priemonės „Peugeot 307“ valdytojo vairavimo stažas yra 3 metai. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunktyje nustatyti draudimo rizikos atvejai, tarp jų ir aplinkybė, kad draudimo rizikos padidėjimu yra pripažįstamas transporto priemonės „Peugeot 307“ naudojimas Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje, pareiškėjui buvo žinomi.

Draudikas atsikirtimuose dėl pareiškėjo nurodytų aplinkybių Lietuvos bankui taip pat nurodė, kad draudimo tarpininkui, tarpininkavusiam sudarant įprastinę draudimo sutartį, nebuvo atskleista, kad transporto priemonė „Peugeot 307“ bus naudojama Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje, nes draudimo sutartyje nurodyta, kad pareiškėjo gyvenamoji vieta yra Panevėžyje.

Draudikas nurodė, kad Taisyklių 35 punktą nustato, jog apdraustasis turi teisę stebėtojo teisėmis dalyvauti draudikui vykdant draudžiamą įvykio administravimą ir nustatant žalos dydį tik tuo atveju, jei draudikui yra pateikiamas rašytinis prašymas. Nagrinėjamu atveju pareiškėjas draudiko neprašė pateikti informaciją apie eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo eigą ir leisti dalyvauti nustatant žalos dydį.

Draudikas pabrėžė, kad draudžiamasis įvykis įvyko 2014 m. balandžio 7 d., o atgręžtiniai reikalavimai pareiškėjui buvo pateikti 2015 m. balandžio 8 d. ir 2015 m. lapkričio 11 d., šalių susitarimas dėl 2015 m. balandžio 8 d. atgręžtinio reikalavimo buvo pasiektas 2015 m. balandžio 13 d. Draudiko teigimu, minėti juridiniai faktai yra pagrįsti nurodytu laikotarpiu galiojusiu teisiniu reguliavimu ir galiojusia teismų praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-162/2013, Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. gruodžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-2965-577/2014). Draudikas teigė, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo remtis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimi, 2015 m. gegužės 29 d. priimta civilinėje byloje Nr. 3K-7-334-687/2015, suformuota teismų praktika. Draudikas teigė, kad, pagal nurodytą teisinį reguliavimą, jis turi teisinį pagrindą reikalauti dalies išmokėtų draudimo išmokų grąžinimo.

Draudikas taip pat nurodė, kad pagal draudiko 2015 m. balandžio 8 d. pareiškėjui pateiktą atgręžtinį reikalavimą pareiškėjo sumokėta dalies draudimo išmokos suma negali būti grąžinta, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.241 straipsnio 1 dalies 3 punktą, kuriame nustatyta, kad negali būti išreikalaujamas kaip be pagrindo įgytas turtas, kurį perdavė asmuo, žinojęs, kad jis neprivalo vykdyti prievolės, arba asmuo, kuris nors neprivalėjo prievolės vykdyti, tačiau ją įvykdė, ir jeigu tai atitiko geros moralės nuostatas. Remdamasis atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytomis aplinkybėmis, draudikas teigė neturįs pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo grąžinti sumokėtą draudimo išmokos dalį ir nereikalauti dalies draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą neturtinę žalą, grąžinimo.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi,

ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju šalių ginčas iš esmės kyla dėl įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunktyje įtvirtintos sąlygos, nustatančios apribojimus apdraustą transporto priemonę naudoti šioje draudimo sutarties sąlygoje išvardytose Europos Sąjungos valstybėse narėse, nustatymo teisėtumo ir pareiškėjui TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalies ir Taisyklių 62.2 papunkčio pagrindu pateikto atgrežtinio reikalavimo pagrįstumo.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes dėl įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunktyje įtvirtintos sąlygos draudimo sutarties sudarymo metu nustatymo teisėtumo, pažymėtina, kad TPVCAPDĮ 6 straipsnio 1 dalis numato, jog, sudarant įprastinę draudimo sutartį, turi būti vadovaujama šiuo įstatymu, CK, Lietuvos Respublikos draudimo įstatymu, Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos patvirtintomis Standartinėmis transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties sąlygomis ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais. Svarbu pažymėti, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis yra viešoji sutartis. TPVCAPDĮ 4 straipsnis nustato pareigą šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems asmenims sudaryti transporto priemonės, kurios įprastinė buvimo vieta yra Lietuvos Respublikos teritorijoje, valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį, galiojančią tol, kol transporto priemonė yra įregistruota. Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties viešasis pobūdis pasireiškia tuo, kad draudikui, vykdančiam transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo veiklą, kyla pareiga sudaryti draudimo sutartį su tokią pareigą turinčiu draudėju (TPVCAPDĮ 6 straipsnio 2 dalis).

Atsižvelgiant į tai, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties sudarymas ir šios sutarties sąlygų nustatymas yra reglamentuojamas teisės aktais (CK 6.988 straipsnio 3 dalis), privalomojo draudimo atveju CK 6.156 straipsnyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas, savarankiškai nustatant draudimo sutarties sąlygų turinį, praktiškai nėra taikomas. Šiame kontekste taip pat pažymėtina tai, kad šalys draudimo sutartimi negali pakeisti imperatyviųjų TPVCAPDĮ ir kitų teisės aktų reikalavimų. Sudaromose sutartyse nustatomos papildomų sąlygos neturi prieštarauti imperatyviosioms įstatymų nuostatom.

Vertinant įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunkčio sąlygos atitiktį įprastinės draudimo sutarties sudarymo metu galiojusioms imperatyviosioms įstatymų nuostatom, pažymėtina tai, kad TPVCAPDĮ 10 straipsnio 1 dalis numato, jog įprastinė draudimo sutartis, sumokėjus vieną (bendrą) draudimo įmoką, visą draudimo sutarties galiojimo terminą, įskaitant bet kurį laikotarpį, kai draudimo sutarties galiojimo metu transporto priemonė yra kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, suteikia kiekvienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje tokią draudimo apsaugą, kokios reikalauja tos Europos Sąjungos valstybės narės transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuojantys teisės aktai, arba draudimo apsaugą pagal šį įstatymą, jei ši apsauga yra didesnė.

Svarbu pažymėti, kad TPVCAPDĮ yra perkelti Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą (TPVCAPDĮ priedas). 1990 m. gegužės 14 d. trečiosios Tarybos direktyvos 90/232/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, suderinimo (toliau – Direktyva 90/232/EEB) 2 straipsnis, kurio nuostatos yra perkeltos į TPVCAPDĮ 10 straipsnio 1 dalį, numato, kad valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų garantuoti, kad visos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartys vienkartinės įmokos pagrindu ir visą sutarties terminą galioja visoje Bendrijos teritorijoje, įskaitant bet kurį laikotarpį, kai sutarties termino metu transporto priemonė yra kitose valstybėse narėse, ir tos pačios vienkartinės įmokos pagrindu garantuoja kiekvienoje valstybėje

narėje tokią draudimo apsaugą, kurios reikalauja tos šalies įstatymai, arba draudimo apsaugą, pagal įstatymus privalomą toje valstybėje narėje, kurioje yra įprastinė transporto priemonės buvimo vieta, jei ši apsauga yra didesnė. Atsižvelgiant į šias nuostatas, darytina išvada, jog tiek nacionalinė teisė, tiek Europos Sąjungos teisė nustato, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi vienos draudimo įmokos pagrindu draudimo apsauga transporto priemonę vairuojantiems asmenims būtų suteikiama kiekvienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, draudžia siaurinti draudimo sutartimi teikiamą draudimo apsaugą ir atitinkamai suvaržo draudimo sutarties šalių teisę apriboti draudimo apsaugos galiojimą teritoriniu pagrindu.

Vertinant įprastinės draudimo sutarties 1.6 papunktyje įtvirtintos sąlygos turinį, pažymėtina, jog nurodyta draudimo sutarties sąlyga transporto priemonės „Peugeot 307“ išvykimą į šioje sąlygoje išvardytas Europos Sąjungos valstybes nares apibrėžė kaip draudimo riziką didinantį veiksni, lemiantį draudėjo pareigą informuoti draudiką apie draudimo rizikos padidėjimą.

CK 6.1010 straipsnio 1 dalis numato, jog draudimo rizika laikoma padidėjusia tada, kai atsiranda ar pasikeičia draudimo sutartyje aptartos aplinkybės, apie kurių egzistavimą draudimo sutarties sudarymo metu draudikas nežinojo ir apie kurias draudėjas privalo pranešti draudikui tuoj pat, kai apie tokius pasikeitimus sužinojo. Tame pačiame straipsnyje numatyta draudiko teisė reikalauti sumokėti papildomą draudimo įmoką, jeigu draudimo rizika padidėja.

Šiame kontekste būtina atkreipti dėmesį į tai, kad draudimo sutarties šalių susitarimas laikyti transporto priemonės naudojimą už Lietuvos Respublikos ribų riziką didinančia aplinkybe, apie kurią reikia papildomai pranešti, reikštų, jog draudikas turėtų teisę nustatyti vieną draudimo įmoką, mokamą už draudimo apsaugą tuo atveju, jeigu transporto priemonė būtų naudojama Lietuvoje, ir papildomą draudimo įmoką tuo atveju, jeigu transporto priemonė būtų naudojama už Lietuvos ribų. Toks susitarimas neatitinka TPVCAPDĮ įtvirtinto reikalavimo draudikui suteikti įstatyme nustatytos apimties draudimo apsaugą, t. y. apsaugą, galiojančią be išlygų visoje Europos Sąjungos teritorijoje, vienos (bendros) draudimo įmokos pagrindu. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) 2015 m. kovo 26 d. prejudiciniame sprendime konstatavo, kad Direktyvos 90/232/EEB 2 straipsnis, kurio nuostatos yra perkeltos į TPVCAPDĮ 10 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinamas taip, kad „vienkartinės įmokos“ sąvokos, kaip ji suprantama pagal šį straipsnį, neatitinka draudimo įmoka, kurios dydis priklauso nuo to, ar apdrausta transporto priemonė bus naudojama tik valstybės narės, kurioje yra jos įprastinė buvimo vieta, teritorijoje, ar visoje Europos Sąjungos teritorijoje.

Atsižvelgiant į nacionalinį ir Europos Sąjungos teisinį reguliavimą bei į ESTT suformuotą teismų praktiką, darytina išvada, kad draudiko ir draudėjo sutartyje nustatyta sąlyga, daranti draudiko įsipareigojimą prisiimti riziką priklausomą nuo papildomos draudimo įmokos sumokėjimo, kai transporto priemonė naudojama už valstybės narės, kurioje yra įprastinė jos buvimo vieta, ribų, nėra suderinama su Direktyvos 90/232/EEB 2 straipsnio nuostatomis ir prieštarauja imperatyviajai TPVCAPDĮ 10 straipsnio 1 dalies normai, todėl yra niekinė. Europos Sąjungos teisė įpareigoja draudiką suteikti draudimo apsaugą be išlygų, o draudimo įmokos dydis negali priklausyti nuo to, ar draudėjas naudosis draudimo suteikiama apsauga kitoje valstybėje narėje, todėl papildomos draudimo įmokos mokėjimas dėl apdraustos transporto priemonės naudojimo teritorijos pasikeitimo prieštarauja draudimo apsaugos visoje Europos Sąjungos teritorijoje galiojimo vienos (bendros) įmokos pagrindu nuostatomis.

Nagrinėjamu atveju, vertinant draudiko pareiškėjui pateiktą reikalavimą TPVCAPDĮ 22 straipsnio 2 dalies ir Taisyklių 62.2 papunkčio pagrindu grąžinti 40 procentų draudimo išmokų, atlyginančių dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytą turtinę ir neturtinę žalą, pagrįstumą, pažymėtina, kad Taisyklių 62.2 papunktis nustato draudiko teisę reikalauti, kad draudėjas grąžintų iki 50 procentų išmokėtos draudimo išmokos dėl neinformavimo apie draudimo rizikos pasikeitimus. Remiantis transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo teisiniu reglamentavimu, pažymėtina, kad draudikas šią teisę įgyja tik tada, jeigu jam nebuvo pranešta apie neprisiimtą draudimo riziką ir jeigu tai

numatyta draudimo sutartyje.

Pažymėtina, kad už draudimo sutartimi teikiamą draudimo apsaugą mokamos draudimo įmokos dydis nustatomas įvertinus transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi apdraustų transporto priemonių valdytojų žalos padarymo riziką. Kadangi TPVCAPD įstatyme numatytas reikalavimas draudimo sutartimi teikiamos apsaugos ribas nustatyti, apdraudžiant ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europos Sąjungos teritorijoje žalos padarymo valdant apdraustą transporto priemonę riziką, už transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi teikiamą draudimo apsaugą mokama draudimo įmoka visais atvejais turi būti apskaičiuojama įvertinus draudimo rizikos galimus pasikeitimus dėl apdraustos transporto priemonės naudojimo už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų. Pažymėtina, kad tokios pačios nuostatos laikosi ir ESTT, kuris prejudiciniame sprendime nurodė, jog draudikas, kuriam sumokėta vienkartinė įmoka, prisiimtų riziką nukentėjusiems asmenims išmokėti išmokas dėl įvykio, kurį gali sukelti apdrausta transporto priemonė, neatsižvelgiant į tai, kurios Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje ši transporto priemonė naudojama ir kur šis įvykis įvyko.

Atsižvelgiant tai, kad papildomos draudimo įmokos reikalavimas pasikeitus apdraustos transporto priemonės naudojimo teritorijai nėra suderinamas su Europos Sąjungos teise, o transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis negali įvesti ribojimo apdraustos transporto priemonės naudojimo teritorijos atžvilgiu, darytina pagrįsta išvada, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjo nepranešimas apie transporto priemonės „Peguo 307“ naudojimą Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje ir papildomos draudimo įmokos nesumokėjimas negali būti laikomas draudimo sutarties pažeidimu arba netinkamu vykdymu, todėl draudiko reikalavimas pareiškėjui grąžinti dalį sumokėtų draudimo išmokų laikytinas nepagrįstu.

Remiantis nurodytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad pareiškėjo sumokėta 2 963,52 Eur draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą, dalis pripažintina pinigineis lėšomis, įgytomis neturint tam teisinio pagrindo, todėl ši suma, vadovaujantis CK 6.237 straipsnio 1 dalimi, pareiškėjui turi būti grąžinta. Atsižvelgiant į tai, kad draudiko 2015 m. lapkričio 11 d. raštu pareiškėjui pateiktas atgręžtinis reikalavimas grąžinti 40 procentų draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą neturtinę žalą, yra neteisėtas, draudiko 2015 m. lapkričio 11 d. pareiškėjui pateiktas reikalavimas dėl 2 274,05 Eur draudimo išmokos grąžinimo yra nepagrįstas. Remiantis nurodytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad pareiškėjo reikalavimas grąžinti 2 963,52 Eur sumokėtos draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą, dalį ir panaikinti draudiko reikalavimą dėl 2 274, 05 Eur dalies draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą neturtinę žalą, grąžinimo yra tenkintinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Patenkinti pareiškėjo R. Ž. reikalavimą, rekomenduojant *ERGO Insurance SE* grąžinti pareiškėjui 2 963,52 Eur sumokėtos draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą turtinę žalą, dalį ir panaikinti 2015 m. lapkričio 11 d. raštu pareiškėjui pateiktą reikalavimą grąžinti 2 274, 05 Eur draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2014 m. balandžio 7 d. įvykio padarytą neturtinę žalą.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Vilius Šapoka